

SONETAI

1.

Geidaujame, kad vaismedis kerotų
Ir leistų atžalas, ir viskas klotų dailiai, –
Tegu sau krinta žiedlapiai nuo rožių,
Bet ūgliai jas atsimena su meile:

O tu, patsai save įsižiūrėjęs,
Gražumui savo viską atiduodi,
Didžiausią turtą leisdamas ant vėjo,
Pats sau esi ir priešas neraliuotas.

Tu žemės papuošalas vienadienis;
Pavasaris, kurį skelbi, neilgas,
Esi pradėtas, nieko nepradėjęs,
Gobšuolis, išlaidautojas niekingas.

Gailėkis sau, tačiau iš gelmenų
Išleisk daug ūglių, atvašų liaunų.

5.

Kaip išmintingas meistras patyliukais
Stebuklų šventę mums surengia Laikas,
Čia pat neliauja savo ratą sukęs,
Kur mes į koją niekaip nepataikom.

Net nematai, o vasara panyra
Dienų ir valandų tėkmėj į gruodį;
Belapiai medžiai, syvai jų apmirę,
Apmirus žemė po baltom paklodėm.

Išliko vien tik rožių aromatas,
Lakus belaisvis į stiklus įkliuvęs,
Kai speigas mus ir šalčmirystė krato,
Jis primena, kas vasarojant buvę.

Mes matome, kas žiedui atsitiko,
Tačiau skaisti substancija išliko.

24.

Mana akis tave išgraviravo, –
Širdy aš tavo atvaizdą nešioju,
Dabar esu gyvieji rėmai tavo!
Perspektyva visi menai puikuoja;

Tai apie meistrą spręsk iš meistriškumo, –
Žiūrėdamas šiuos rėmuos į portretą.
Ogi dirbtuvė, kur plušėta buvo
Akių stiklais ir meile kalinėta.

Mudviejų akys taip yra susiję:
Savom tave matau aš savo sieloj,
O saulė iš padangių karalijos
Tavom – apžiūrinėja mano sienas.

Deja, deja, savom akim pro langą
Širdies tavos matyti neįstengiu.

65.
Granitas, varis, žemė, o ir jūra
Neatlaikys, kai bus Mirtis atėjus, –
Tai kaipgi Laikas grožio nesugurins,
Jei grožis toks trapus yra kaip gėlės?

Kaip gali Laiko lėksmą atlaikyti
Dvelkimas liepos, jeigu kietą uolą
Įsiutę bangos baigia sudaužyti?
Ir juodvario, ir marmuro koloną...

O karčios mintys! Kaip galėčiau rasti
Tavajam grožiui prieglobą nuo Laiko?
Ir kaip švytuoklę sustabdyti – rankom?
Lai judesį ir stingulį sutaiko!

Nėra vilties nė lašo. Tavo vaizdas
Išlieka ten, kur šviečia juodos raidės.

116.
Aš sandraugai dviejų širdžių nedrįsčiau
Pakišti kojos. Kaip, sakyk, įstengtų
Sudrumsti meilės šviesą išdavystė?
Nežino meilė užtvary, nei slenksčių!

O ne! Ji amžinasis švyturys,
Kur per didžiausią audrą kelią rodo.
Jinai – žvaigždė ir šviesulas, kuris
Jūreiviui naktį suvokimą duoda.

Ji ne lėlė, kurią Laikai atėję
Kaip rožės spalvą veiduose išblukins,
Ir nuo užgriūvančių audrų bei vėjų
Ji nenublykšta kaip raudonis lūpų.

O jeigu aš netiesą čia kalbėjau,
Tai nerašiau, ir niekas nemylėjo!

132.

Man mielos tavo akys, ir sakau:
„Jūs apleistajam teikiate paguodą
Ir gedulą jūs pasirinkot juodą
Nuo tol, kai savo draugo netekau.“

Tu patikėk, saulėtekis ne taip
Senyvą veidą rytmečio gaivina,
Ir ta žvaigždė, kuri dangun išeis, –
Akis, nužvelgianti mus vakarinė,

Ne tokia spinduliuota ir šviesi,
Kaip žvilgsnis nuskaidrėjęs, lyg sudievu...
O, jeigu gedulingam debesų
Ir savo širdį būtumei sudėjus!

Sakyčiau aš, kad tikras grožis – juodas,
Naktis mums daug ryškesnę šviesą duoda.

154.

Meilės dievaitis po medžiu prisnūdo,
Nusviedęs deglą degantį į šalį,
Ir pagalvoję, kad apgrobt jį gali,
Nimfos iš girių dunksančių išsprūdo.

Viena dievaitė prie ugnies prislinko,
Kuri mergelėms tiek kančių suteikus,
Griebė tą karštą įnagį, naudingą, –
Drybsok, dievaiti, mūsų bėdos baigias!

Vandenys sraunūs nuo deglo karštėja, –
Daugelį ligų pasigydė žmonės.
Ir aš į maudyklę buvau šią atėjęs,
Tam, kad išvengčiau jausmo nemalonės.

Meilė įšildo vandenį, bet tie vandens
Neatvėsina meilės, bandyk sau nebandęs!

Vertė Sigitas Geda

1.

From fairest creatures we desire increase,
That thereby beauty's rose might never die,
But as the ripener should by time decease,
His tender heir might bear his memory:

But thou contracted to thine own bright eyes,
Feed'st thy light's flame with self-substantial fuel,

Making a famine where abundance lies,
Thy self thy foe, to thy sweet self too cruel:

Thou that art now the world's fresh ornament,
And only herald to the gaudy spring,
Within thine own bud buriest thy content,
And tender churl mak'st waste in niggarding:

Pity the world, or else this glutton be,
To eat the world's due, by the grave and thee.

5.

Those hours that with gentle work did frame
The lovely gaze where every eye doth dwell
Will play the tyrants to the very same,
And that unfair which fairly doth excel:

For never-resting time leads summer on
To hideous winter and confounds him there,
Sap checked with frost and lusty leaves quite gone,
Beauty o'er-snowed and bareness every where:

Then were not summer's distillation left
A liquid prisoner pent in walls of glass,
Beauty's effect with beauty were bereft,
Nor it nor no remembrance what it was.

But flowers distilled though they with winter meet,
Leese but their show, their substance still lives sweet.

24.

Mine eye hath played the painter and hath stelled,
Thy beauty's form in table of my heart,
My body is the frame wherein 'tis held,
And perspective it is best painter's art.

For through the painter must you see his skill,
To find where your true image pictured lies,
Which in my bosom's shop is hanging still,
That hath his windows glazed with thine eyes:

Now see what good turns eyes for eyes have done,
Mine eyes have drawn thy shape, and thine for me
Are windows to my breast, where-through the sun
Delights to peep, to gaze therein on thee;

Yet eyes this cunning want to grace their art,
They draw but what they see, know not the heart.

65.

Since brass, nor stone, nor earth, nor boundless sea,
But sad mortality o'ersways their power,
How with this rage shall beauty hold a plea,
Whose action is no stronger than a flower?

O how shall summer's honey breath hold out,
Against the wrackful siege of batt'ring days,
When rocks impregnable are not so stout,
Nor gates of steel so strong but time decays?

O fearful meditation, where alack,
Shall Time's best jewel from Time's chest lie hid?
Or what strong hand can hold his swift foot back,
Or who his spoil of beauty can forbid?

O none, unless this miracle have might,
That in black ink my love may still shine bright.

116.

Let me not to the marriage of true minds
Admit impediments, love is not love
Which alters when it alteration finds,
Or bends with the remover to remove.

O no, it is an ever-fixed mark
That looks on tempests and is never shaken;
It is the star to every wand'ring bark,
Whose worth's unknown, although his height be taken.

Love's not Time's fool, though rosy lips and cheeks
Within his bending sickle's compass come,
Love alters not with his brief hours and weeks,
But bears it out even to the edge of doom:

If this be error and upon me proved,
I never writ, nor no man ever loved.

132.

Thine eyes I love, and they as pitying me,
Knowing thy heart torment me with disdain,
Have put on black, and loving mourners be,
Looking with pretty ruth upon my pain.

And truly not the morning sun of heaven
Better becomes the grey cheeks of the east,
Nor that full star that ushers in the even
Doth half that glory to the sober west

As those two mourning eyes become thy face:

O let it then as well beseem thy heart
To mourn for me since mourning doth thee grace,
And suit thy pity like in every part.

Then will I swear beauty herself is black,
And all they foul that thy complexion lack.

154.

The little Love-god lying once asleep,
Laid by his side his heart-inflaming brand,
Whilst many nymphs that vowed chaste life to keep,
Came tripping by, but in her maiden hand,

The fairest votary took up that fire,
Which many legions of true hearts had warmed,
And so the general of hot desire,
Was sleeping by a virgin hand disarmed.

This brand she quenched in a cool well by,
Which from Love's fire took heat perpetual,
Growing a bath and healthful remedy,
For men discased, but I my mistress' thrall,

Came there for cure and this by that I prove,
Love's fire heats water, water cools not love.

William Shakespeare, *Sonetai*, Vilnius, Žara, 2009, p. 25, 29, 50, 96, 152, 169, 192.
Tekstų originalai iš <http://poetry.eserver.org/sonnets/>

Sonetai

1

Iš gero medžio laukiam atžalos,
Kad ji pratęstų mirštantį jo grožį.
Nuo rudenio šalnos nuvyto rožė,
Bet greit kita jos vietoj suliepsnos.

O tu, susižavėjęs savimi,
Eikvoji tuščiomis brangiausią lobį,
Lyg meilės priešas tu jos turtą grobi
Ir savyje vien sau jėgų semi.

Tu, šio pasaulio žiedas išdidus,
Pavasario skelbėjas trumpaamžis,
Tu kaip šykštuolis, viską pasiglemžęs,
Patsai save skriaudi, skriaudi kitus.

Nenešk į grabą dovanos retos,
Kurią gavai iš motinos gamtos!

5

Bemiegis Laikas dirba pamažu
Ir rodo mums didingą savo meną.
Bet tai, kas akiai miela ir gražu,
Šiame pasauly neilgai gyvena.

Žiūrėk, pirmųjų šalčių genama,
Žalioji vasara nuo mūsų bėga...

Jau atslenska tylom gūdi žiema
Ir beria mums į veidą šaižų sniegą.

Tiktai kvapnių žiedų laki dvasia,
Mažoj stiklinėj celėj uždaryta,
Tau primena kas vakarą kas rytą,
Kaip tu džiaugeisi saule laukuose.

Prarado gėlės grožį trumpalaikį,
Bet sielą jo nevystančią išlaikė.

24

Akis manoji stengiasi slaptai
Tave nupiešti širdyje kaip gyvą.
Aš rémus tau atstoju, kaip matai,
Ir išlaikau gražiausią perspektyvą.

Šviesa iš tavo spindinčių akių
Dirbtuvės mano prieblandon srovena.
Gėrėkis savo atvaizdu puikiu
Ir per Kūrėją žvilgtelk į jo meną!

Taip mes draugaujam: savo akimis
Tave bandau aš sieloj nutapyti,
O tavo akys džiaugias tylomis
Ir mano celėje lyg saulė švyti.

Aš dievinu akis! Tiktai gailiuos,
Kad širdį atvaizduot negali jos.

Mačiau, kaip Laiko atšiaurus ranka
Paverčia dulkėm galingiausią mūrą,
Kaip sutrupa senovės prabanga
Ir ilgaamžė geležis sugūra;

Mačiau, kaip jūra potvyniu plačiu
Į sausumą sau godžiai kelią skina,
O žemė jai atsako tuo pačiu
Ir braunasi tolyn į vandenyną.

Mačiau, kaip laimė kinta nuolatos,
Kaip viską niokoja Mirtis besotė.
Nejaugi ji nepagailės ir tos,
Kurią taip myliu? Liūdna pagalvoti...

Kol meilės lobis toks yra trapus,
Tol galo mano sielvartui nebus!

Dviejų širdžių ištikima draugystė
Jokių nepaiso kliūčių kelyje.
Juk meilė – dar ne meilė jeigu ją
Sutriuškina klasta ar išdavystė.

Tikroji meilė – tai žvaigždė skaisti,
Kuri nė mirksniui nepaliauja degti
Ir drąsina jūreivį gūdžią naktį,
Kai laivą svaido viesulai pikti.

Ne, meilė ne pastumdėlė Likimo;
Jai visagalis Laikas nebaisus,
Kuris naikina lūpų radastus
Ir iš visų tą pačią duoklę ima.

Jei tau meluoja posmai šių eilių, –
Nebėr pasaulys meilės! Aš tyliau...

132

Kaip man patinka tavo akys juodos!
Lyg jusdamos, kad pamiršai mane,
Jos užsivilko gedulą – ir rodos,
Kad žiūri su užuojauta švelnia.

Skaistveidė saulė mūsų žvilgsnį kerį,
Kai teka jauno rytmečio gaisuos;
Mus jaudina pirma žvaigždė vakarė,
Skelbėja tyliai žengiančios tamsos.

O aš tavų akių gelmėj juodojoj
Palaimą ir užuomarštį randu,
Nors gaila man, kad gedulo šydu
Širdies aptraukti tu nesugalvojai...

Tuomet sakyčiau drąsiai visada,
Kad grožio saulė būna tik juoda!

Amūras kartą pamiškėj miegojo,
Palikęs deglą smilkstantį. Ūmai
Smagus būrelis nimfų greitakojų
Iš tankumyno išlėkė linksmi.

Viena jų, apveidi, guvi mergaitė,
Suprato, kas čia guli po medžiu,
Ir nuginklavo miegantį dievaitį,
Kurs tiek skaisčių sudegino širdžių!

Ji panardino deglą į upelį, –
Skaidrus vanduo įkaito kaip ugnis.
Ligas visokias puikiai gydo jis,
Tik man vienam pagelbėti negali.

Aistra įšildo vandenį, bet nieks
Juo atvėsinti meilės nepajėgs.

Iš anglų kalbos vertė Aleksys Churginas

Viljamas Šekspyras, *Dramos, sonetai*, Vilnius: Vaga, 1986, p. 609, 611, 621, 641, 667, 675, 686.